

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

**Облік і аудит витрат на біологічні перетворення та
аналіз ефективності виробництва насіння соняшнику у СФГ
«Імпульс» Березівського району Одеської області**

здобувача вищої освіти **Жовтун Світлани Віталіївни**

Науковий керівник:
Кандидат економічних наук, доцент
Найда Андрій Васильович

Рецензент: **К.е.н., доцент кафедри обліку,
аналізу і аудиту ОНПУ**
Селіванова Наталя Миколаївна

Допущено до захисту
«__» _____ 2020 р.
Завідувач кафедри **обліку і оподаткування**

професор _____ **І.О. Крюкова**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	8
1.1 Сутність економічної категорії «витрати» та їх класифікація	8
1.2 Особливості обліку і аудиту витрат у сільському господарстві	21
1.3 Науково-методичні основи аналізу ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР У СФГ «ІМПУЛЬС» БЕРЕЗІВСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	45
2.1 Умови господарювання та рівень економічного розвитку господарства .	45
2.2 Первинний, аналітичний та синтетичний облік витрат на біологічні перетворення та виходу продукції технічних культур	52
2.3 Аналіз ефективності виробництва насіння соняшнику.....	66
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ, УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ СОНЯШНИКУ У СФГ «ІМПУЛЬС».....	73
3.1 Напрями удосконалення обліку витрат на виробництво та виходу готової продукції	73
3.2 Впровадження внутрішнього аудиту витрат на виробництво та виходу продукції у СФГ «Імпульс»	79
3.3 Резерви підвищення ефективності виробництва насіння соняшнику у господарстві.....	90
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	106

ВСТУП

Актуальність теми. Вирощування соняшнику завжди було традиційною галуззю сільськогосподарського виробництва України і важливою складовою стратегії економічного розвитку держави. Протягом останнього десятиріччя спостерігається стала тенденція розширення посівних площ цієї культури, що зумовлено вигідністю її вирощування для аграрних підприємств порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами.

Облік витрат або управлінський облік відіграє важливу роль для прийняття управлінських рішень. Саме від його достовірності, повноти і своєчасності залежить подальша діяльність підприємства, адже він надає інформацію, яка безпосередньо стосується виробничого напрямку і визначення рентабельності.

Собівартість продукції (робіт, послуг) є вартісним вираженням витрат підприємства на виробництво і реалізацію. В умовах ринкової економіки рівень виробничої собівартості є основою для формування цін і рентабельності продукції. Таким чином, зниження собівартості при незмінних обсягах виробництва є важливим фактором збільшення власного капіталу. Але, при цьому, головним завданням обліку є не штучне зниження собівартості, а її достовірне відображення.

У розробку теорії і практики обліку витрат і виходу сільськогосподарської продукції значний внесок зробили І.О. Белий, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінник, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук, В.П. Ярмоленко та інші.

В економіці України відбуваються суттєві зміни, обумовлені глобалізацією підприємницької діяльності, швидкими темпами розвитку інформаційних технологій. Це в свою чергу, призвело до змін нормативних документів, які регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку та наближення основних вимог бухгалтерського обліку до загальноєвропейського та міжнародного рівня.

Недостатня теоретична і практична розробленість обліку виробництва соняшника, недосконалість нормативних актів, що його регламентують, зумовили вибір теми дипломної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри обліку і оподаткування «Науково-методологічні засади обліково-аудиторського забезпечення конкурентоспроможного підприємництва» (номер держреєстрації 0115U001369).

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення та виходу продукції соняшнику і підвищення ефективності її виробництва її виробництва.

Досягнення поставленої мети обумовило вирішення наступних завдань:

- дослідити сутність економічної категорії «витрати» та їх класифікацію;
- визначити особливості обліку витрат у сільськогосподарських підприємствах;
- дослідити методичні основи аналізу собівартості;
- провести аналіз господарської діяльності підприємства;
- дослідити стан первинного, синтетичного і аналітичного обліку витрат на біологічні перетворення і виходу продукції соняшнику;
- здійснити аналіз собівартості та ефективності виробництва соняшнику;
- розробити напрямки вдосконалення обліку витрат та калькулювання собівартості продукції соняшнику;
- запропонувати основні шляхи підвищення ефективності виробництва насіння соняшнику.

Об'єктом дослідження є облік і аудит витрат на біологічні перетворення та ефективність виробництва насіння соняшнику.

Предметом дослідження сукупність науково-теоретичних та практичних аспектів з обліку витрат і аналізу ефективності виробництва насіння соняшнику на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок обліку і аудиту витрат у бюджетних установах, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з досліджуваних питань, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, дані первинного та зведеного бухгалтерського обліку витрат на біологічні перетворення та виходу продукції технічних культур, річні фінансові звіти, статистична звітність за 2017-2019 рр.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались такі загальнонаукові методи пізнання: абстракції, спостереження, порівняння, індукції і дедукції, поєднання аналізу та синтезу, вимірювання взаємозв'язків, історичного і логічного підходів, узагальнення, а також методи економічного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і впровадження аудиту витрат на біологічні перетворення та виходу продукції соняшнику.

Основні положення дослідження, які складають наукову новизну кваліфікаційного дослідження, розкривають його мету та вирішують поставлені завдання, полягають у наступному:

удосконалено:

- систему бухгалтерських записів на рахунках синтетичного та аналітичного обліку біологічних активів шляхом скорочення записів і введення додаткових аналітичних рахунків та форми внутрішньої звітності підприємства

для потреб контролю та управління ними;

набули подальшого розвитку:

– засади формування положень облікової політики щодо віднесення біологічних активів до складу основних засобів та незавершеного виробництва через формування покрокової схеми оцінки відповідного обґрунтування та структурно-організованого переліку (набору) анкетних питань і підходу до бальної оцінки для встановлення критерію розмежування, що сприяє більш точній ідентифікації цих активів, а також дозволяє формувати більш адекватні інформаційні дані, котрі забезпечать обґрунтовану оцінку майнового та фінансового стану підприємства.

Практичне значення отриманих під час дослідження результатів полягає в тому, що впровадження даних пропозицій і рекомендацій з вдосконалення організації і методики обліку, впровадження внутрішнього аудиту у сільськогосподарського підприємства дозволить підвищити достовірність, аналітичність та співставність облікових даних, підвищить ефективність виробництва продукції соняшнику, сприятиме одержанню повної, достовірної та своєчасної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано тези доповіді на 1 науковій конференції в збірнику матеріалів XI Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри» на тему «Удосконалення аналітичного обліку витрат на виробництво продукції рослинництва». Загальний обсяг публікацій – 0,2 ум. друк. арк.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Зміст роботи представлений на 112 сторінках

комп'ютерного тексту. Кваліфікаційна робота містить 14 таблиць, 1 рисунок, 16 додатків. Список використаних джерел налічує 70 найменування представлених на 8 сторінках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Вирощування соняшнику завжди було традиційною галуззю сільськогосподарського виробництва України і важливою складовою стратегії економічного розвитку держави. Протягом останнього десятиріччя спостерігається стала тенденція розширення посівних площ цієї культури, що зумовлено вигідністю її вирощування для аграрних підприємств порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами.

Облік витрат або управлінський облік відіграє важливу роль для прийняття управлінських рішень. Саме від його достовірності, повноти і своєчасності залежить подальша діяльність підприємства, адже він надає інформацію, яка безпосередньо стосується виробничого напрямку і визначення рентабельності.

Собівартість продукції (робіт, послуг) є вартісним вираженням витрат підприємства на виробництво і реалізацію. В умовах ринкової економіки рівень виробничої собівартості є основою для формування цін і рентабельності продукції. Таким чином, зниження собівартості при незмінних обсягах виробництва є важливим фактором збільшення власного капіталу. Але, при цьому, головним завданням обліку є не штучне зниження собівартості, а її достовірне відображення.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку витрат та виходу продукції соняшнику та зниження собівартості її виробництва.

В ході дипломної роботи було досліджено сутність економічної категорії «витрати» та їх класифікацію, а також визначені особливості обліку витрат у сільськогосподарських підприємствах.

Суб'єктом дослідження є сільськогосподарський кооператив СФГ «Імпульс» Березівського району Одеської області.

Інформаційним джерелом для написання дипломної роботи стали дані первинного та бухгалтерського обліку витрат на біологічні перетворення та виходу продукції технічних культур, річні фінансові звіти, статистична звітність про стан рослинництва за 2017-2019 рр.

Головне призначення обліку витрат на виробництво полягає у контролі за виробничою діяльністю та управління витратами на її здійснення.

Основними завданнями обліку витрат на виробництво є:

- інформаційне забезпечення адміністрації підприємства для прийняття управлінських рішень;
- спостереження і контроль за фактичним рівнем витрат порівняно з їх нормативами і плановими розмірами з метою виявлення відхилень та формування економічної стратегії на майбутнє;
- достовірний облік виходу продукції за її видами з урахуванням якості;
- обчислення собівартості і виготовленої продукції для оцінки готової продукції і розрахунку фінансових результатів;
- виявлення і оцінка економічних результатів виробничої діяльності структурних підрозділів;
- систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для прийняття рішень, які мають довгостроковий характер (окупність виробничих програм, рентабельність продукції, ефективність капітальних вкладень тощо).

На досліджуваному підприємстві облік витрат ведеться згідно Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. N 132.

За період дослідження рівень забезпеченості основними засобами СФГ «Імпульс» збільшився на 30%. Площа сільськогосподарських угідь СФГ «Імпульс» зменшилась на 137,6 га, або 11,4%, відповідно і площа ріллі. В динаміці за період дослідження збільшилась сума авансованого капіталу на 7700,6

тис. грн., або 45,7 %, що свідчить про збільшення нерозподіленого прибутку. Отже, в цілому можна зробити висновок, що підприємство має достатній рівень забезпеченості виробничими ресурсами для ведення сільськогосподарського виробництва.

Кількість посівних площ визначає основні напрямки розвитку галузей, оскільки при їх розробці визначаються пропорції між окремими сільськогосподарськими культурами. Співвідношення між ними залежить від урожайності, розміщення культур у сівозміні, потреб народного господарства, економічних умов.

Вихід продукції залежить від структури земельних площ. Аналізуючи розраховані дані видно, що посівів сільськогосподарських культур зменшилась на 137,6 га, або на 11,6%. Це зумовлене тим, що в господарстві поступово відбувається зменшення земельних угідь. Протягом досліджуваного періоду 100% в структурі доходу від реалізації продукції сільського господарства займає виручка від реалізації продукції рослинництва, в 2019 році було реалізовано продукції на 15 266 тис. грн., в структурі реалізації пшениця займає – 20,1 %, кукурудза на зерно – 10,7%, ячмінь – 17,2 %, насіння сояшнику – 52%. Протягом 2017-2019 р.р. в структурі реалізації зменшується частка насіння сояшнику та збільшується пшениці і кукурудзи на зерно. Продукцію тваринництва господарство не виробляє.

Характеризуючи виробництво насіння сояшнику в СФГ «Імпульс» слід зазначити, що за період 2017-2019 р.р. спостерігається тенденція зниження валових зборів сояшнику при зниженні урожайності та зменшенні зібраних площ.

В умовах ринкових перетворень, де мають місце такі негативні явища як нестабільність, непередбачені зміни основних показників фінансово-господарської діяльності, досить актуальним є питання формування виробничих витрат у

виробництві, які пов'язані із специфікою галузі рослинництва, її місцем у системі народного господарства.

Для забезпечення фінансової стабільності, зменшення ймовірності настання ризику банкрутства необхідно ретельно аналізувати показники внутрішньогосподарської діяльності на рівні підприємства, враховувати можливий вплив різних факторів для встановлення оптимальних пропорційних співвідношень обсягів результативних показників діяльності.

В СФГ «Імпульс» згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» створено бухгалтерську службу, яка за штатним розкладом складається з 2 облікових працівників. Очолює бухгалтерську службу господарства головний бухгалтер. Облікова політика СФГ «Імпульс» затверджена наказом керівника підприємства "Про облікову політику підприємства".

Первинний облік ведеться в типових формах первинних документів. Облік централізований. В СФГ «Імпульс» використовується журнально-ордерна форма обліку із застосуванням автоматизації за допомогою програми 1С:Підприємство 8.2.

В СФГ «Імпульс» записи в бухгалтерському обліку про витрати і вихід продукції соняшнику проводяться на підставі відповідних первинних документів.

Облік виробництва продукції рослинництва ведуть на рахунку 23 "Виробництво", субрахунок 231 "Рослинництво". Це активний калькуляційний рахунок, за дебетом якого відображають витрати на виробництво, а за кредитом - вихід продукції.

Для обліку витрат і виходу продукції соняшнику призначений субрахунок 231,4 «Рослинництво» відповідний аналітичний рахунок. Саме за дебетом цього субрахунку відображаються всі витрати, що пов'язані з біологічними перетвореннями поточних активів, а за кредитом - отримання сільськогосподарської продукції, що оцінюється в момент її визнання за справедливою вартістю.

Насіння соняшнику по мірі надходження протягом року обліковується за плановими цінами. Фактична його собівартість визначається в кінці року. В результаті виникають дві оцінки продукції : за плановими цінами і фактичною собівартістю. Це вимагає доведення планової собівартості насіння до фактичної, для цього обчислюється калькуляційна різниця між фактичною і плановою собівартістю одиниці продукції.

Для удосконалення обліку витрат на виробництво та виходу продукції технічних культур в СФГ «Імпульс» ми пропонуємо наступні напрямки.

Обліковувати витрати на вирощування поточних біологічних активів згідно НП(С)БО 30 «Біологічні активи». Це дозволить більш точно визначити собівартість продукції і в свою чергу отримати точніші значення отриманого прибутку. Для того, щоб це реалізувати необхідно внести зміни до наказу про облікову політику підприємства.

Так як на підприємстві частково ведеться журнально – ордерна форма обліку можемо запропонувати ввести графік документообігу. Це дозволить пришвидшити процес надходження первинних документів до бухгалтерії та своєчасно відображати дані у звітності.

Для забезпечення своєчасного виявлення помилок та недопущення формування неправдивої інформації про доходи необхідно запровадити внутрішній аудит. На підприємстві повинен бути присутнім штатний внутрішній аудитор, який мав би оперативно виявляти помилки допущені у фінансово-господарській діяльності, в нашому випадку, СФГ «Імпульс».

Одним із способів мінімізувати витрати на виробництво продукції і повністю реорганізувати системи управління виробництвом є повна автоматизація обліку й управління підприємством. У бухгалтерській діяльності це обумовлює необхідність застосування комп'ютерних інформаційних систем для бухгалтерського обліку, за їх впровадженням праця стає більш творчою, спрямованою на організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку. Оскільки

на даний час на підприємстві СФГ «Імпульс» використовується змішана форма обліку (журнально-ордерна та частково 1С:Бухгалтерія 7.7) ми рекомендуємо оновити програмне забезпечення до версії «1С Управління сільськогосподарським підприємством для України» та повністю автоматизувати облік.

«1С Управління сільськогосподарським підприємством для України» - це комплексний інструмент сільгоспвиробника, що охоплює основні контури управління і обліку на підприємствах агробізнесу.

Рішення "1С Управління сільськогосподарським підприємством для України" призначене для автоматизації: оперативного, управлінського, бухгалтерського та податкового обліку на сільськогосподарських підприємствах, може ефективно використовуватися широким колом сільськогосподарських виробників всіх галузей сільського господарства: рослинництва, овочівництва, вирощування великої рогатої худоби, свинарства тощо.

Інструментарій рішення дозволяє фінансовому директору отримати інформацію про прибутковість у розрізі культур, полів, тварин, ферм тощо.

Бухгалтеру – вести достовірний централізований облік в масштабах географічно розподіленого підприємства.

Головному агроному – інструмент для оперативного планування діяльності сільськогосподарського підприємства, з можливістю детального аналізу отриманих результатів в різних аналітичних розрізах.

На рівень ефективності витрат підприємства впливає багато факторів. Вивчивши публікації за досліджуваною темою в умовах кризової ситуації в Україні, можна виділити такі шляхи зниження собівартості продукції для підприємств, за рахунок:

- підвищення технічного рівня виробництва;
- росту технічного рівня виробництва;
- вдосконалення організації виробництва і праці;
- зміни обсягів і структури продукції;

- покращання використання природних ресурсів;
- скорочення витрат на обслуговування виробництва;
- скорочення витрат від браку та інших невиробничих витрат;
- галузеві та інші фактори (запуск і освоєння нових цехів, виробничих одиниць і виробництв, підготовка та освоєння виробництва в діючих об'єднаннях і на підприємствах та інші фактори).

Одним із основних резервів підвищення ефективності виробництва продукції насіння соняшнику є зміна сорту насіння.

Аналізуючи таблицю, можна зробити висновки, що при використанні у проектному 2021 році нового сорту насіння соняшнику можна збільшити отриманий прибуток у 7 разів. При цьому витрати на посадковий матеріал збільшаться, так як ціна гібриду є вищою, але при цьому на 52,4 % збільшиться урожайність.

Запровадження комплексу вищезазначених заходів здатне ефективно вплинути витрат діяльності СФГ «Імпульс» та забезпечити підвищення ефективності господарювання підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник] / В. Г. Андрійчук. 2-ге вид., доп. і перероб. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
2. Андрющенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект. *Економічна теорія та історія економічної думки*. 2007. № 5. С. 3–7.
3. Білан В. Особливості обліку витрат виробництва продукції рослинництва. *Збірник наукових праць студентів аграрно-інженерного інституту за 2011 рік*. 2011. С. 5 . URL: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/1946/tezy1.pdf>
4. Бондар О. Ціноутворення по-українськи. Агроперспектива: журнал. Київ, 2003. № 11. С. 19-21.
5. Брик М. М. Оперативний аналіз: застосування у галузях рослинництва // Перспективи модернізації економіки та фінансової системи України : матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 7 верес. 2018 р.). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2018. С. 99–101.
6. Брик М. М. Проблематика обліку і відображення у звітності довгострокових біологічних активів // Розвиток соціально-економічних систем в сучасних умовах: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 2–3 лют. 2018 р.). Херсон : Вид-во Молодий вчений, 2018. С. 52–54.
7. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2013. №16. С. 80-84.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. / за ред. Ф.Ф.Бутинця. Житомир: „Рута”, 2001. 224с..
9. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз. Практикум: Навч. посібник для студентів вузів. Житомир: ЖІТІ, 2000. 416с.

10. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. Житомир: «Рута», 2002. 592с.
11. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит".3-тє видання доповнене і перероблене. Житомир:ЖІТІ,"Рута",2002. 554 с.
12. Верба Н. Програмні продукти для автоматизації бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2005. №4 с.132-135.
13. Герасименко О. Облікові аспекти виробництва сільськогосподарської продукції. *Збірник наукових праць студентів аграрно-інженерного інституту за 2011 рік*. 2011 С. 42-43. URL: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/1946/tezy1.pdf>
14. Гнатєва Т.М., Гришова І.Ю., Митяй О.В. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств як основних важіль сталого розвитку аграрної сфери. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. № 2. С. 25-36.
15. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-методичний посібник: за ред. Голова С. Ф. Дніпропетровськ: ТОВ "Баланс-Клуб", 2003. 768 с.
16. Голубєв А., Буховець Н. Особливості дії методу "витрати-випуск» в сільськогосподарському виробництві. *АПК: Економіка та управління*. 1999. № 5. С. 21-26.
17. Гривківська О.В., Крюкова І.О., Поліщук Н.В. Податкова політика України. *Економіка і управління*. 2020. № 1(85). С. 13-18.
18. Давидович І.Є. Управління витратами: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 300 с.
19. Дзюбик С. Основи економічної теорії / С. Дзюбик, О. Ривак. Київ: «Основи», 2004. 234 с.

20. Додонов А.А. Бухгалтерський облік і управління виробництвом. М.: Контролінг, 1993. 264 с.

21. Дроздова О.Г. Бухгалтерський облік розподілу загальновиробничих витрат: методичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету* . 2016. С. 394-400.

22. Жовтун С.В. Удосконалення аналітичного обліку витрат на виробництво продукції рослинництва. Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів XI Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції, 22 вересня 2020 року. Одеса, ОДАУ. 2020. С. 18-19.

23. Євсєєва А. М., Найда А.В. Особливості обліку витрат на біологічні перетворення в рослинництві. Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ), 21 травня 2020 р. Одеса, ОДАУ. 2020. С. 21-25.

24. Коваленко Ю.С. Деякі особливості сучасної методології вимірювання витрат та результатів операційної діяльності аграрних підприємств / Ю.С. Коваленко, І.В. Охріменко, О.В.Демченко та ін. *Агро-ІнКом*. 2007 № 11-12. С.59-65.

25. Кононенко В.А., Барбінягра О.М. Облік витрат та ефективність виробництва соняшнику в сільськогосподарських підприємствах. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. Економічні науки. 2016. №7. С.59-62.

26. Король Г.О., Кремена І.О. Документообіг при складанні калькуляції собівартості продукції. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково - практичної конференції «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»* 12-13 квітня 2016 р. м. Дніпропетровськ. URL: https://nmetau.edu.ua/file/part_5.pdf

27. Костякова А. А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». К., 2010. С.17.

28. Кравченко М.В. Теоретичні аспекти обліку та контролю витрат на виробництво продукції у фермерському господарстві. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. №13. С.116.

29. Краєва Я. В. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2017. № 5. С. 168-171.

30. Крюкова І.О., Цуркан О.В. Єдиний податок бізнес-суб'єктів аграрного сектору: сучасний стан та тенденції оподаткування. *Вісник ХНАУ*. 2020. № 2. С. 89-99.

31. Крюкова І.О. Удосконалення аналітичного інструментарію управлінського контролю аграрних формувань. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів»* (м. Харків, 5 листопада 2019р.). Харків, ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2019 р. С. 111-114.

32. Лінник В.Г. Калькуляція собівартості продукції сільськогосподарських підприємств. К.: НМК ВО, 2001. 220 с.

33. Ліпський Р.В., Акопян Л.М. «Теоретичні основи обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва». *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»*. Дніпропетровськ, 2016. С.20-23.

34. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. посібник. / М.Р. Лучко, І.Д. Бенько К.: Знання, 2006. 311с.

35. Максимова В.Ф. Фінансовий облік-1 (частина І): Навч. посіб. / За ред. В.Ф. Максимової. Одеса: ОНЕУ, 2013. 436 с.

36. Мамедов О.Ю. «Политэкономия» - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2007. - 231с.
37. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник/ За ред. В.Я. Амбросова. 2-е видання, доповнене і перероблене. К.: ВД «Професіонал», 2005. 896с.
38. Микитенко Т. Сучасні інформаційні технології обліку й аудиту в управлінні підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 10. С. 12-16.
39. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. N 132 URL: https://ligazakon.net/search?search_group=500-0000&q=Методичних%20рекомендаціях%20з%20планування
40. Найда А.В., Барасій О.А. Сутність категорії «фінансові результати»: економічний та обліковий підхід. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2014. №1 (8). С.183-188.
41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" (НП(С)БО затверджено наказом Мінфіну від 07.02.2013 № 73.
42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» (НП(С)БО затверджено наказом Мінфіну від 27.06.2013 № 628.
43. Непочатенко О.О. Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва/ Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: 2014 Ч. II: Економічні та гуманітарні науки. – 348 с.
44. Ничипорук О.Ю. Зв'язок виробничого ризику з витратами в сільському господарстві. *Економіка АПК*. 2000. № 11. С. 63.
45. Онищенко О.В., Куренна О.О., Крикуненко А.С. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 34. С. 153-157.

46. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. URL <http://rada.gov.ua/>

47. Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі. *Ефективна економіка*. 2016. № 5. Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4984>

48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати” Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року N 318.

49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 року № 790 (з врахуванням змін і доповнень).

50. Пригода В.В. Консолідована фінансова звітність: розвиток, особливості складання і подання згідно національних і міжнародних стандартів. *Вісник відкритої міжнародної інтернет – конференції «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація»*. Харків, 2015. С.12-14.

51. Прохоренко А.Г Посібник для студентів вищих навчальних закладів «Основи економічної теорії» / А.Г. Прохоренко , В.О. Рибалкін, М.О. Хмелеаський, Т.І. Біленко. Київ. ВЦ «Академія», 2002. 352 с.

52. Про затвердження Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження 50-сг "Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств". URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1303-07>.

53. Ралко К.В. Правове забезпечення обліку витрат на виробництво 2014 р. : URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=75291>

54. Саблук П.Т. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Підручник для вузів. К.: Урожай, 1998. 416 с.
55. Свідерський Є.І. Бухгалтерський облік у галузях економіки. Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2004. 233 с.
56. Селіванова Н.М., Найда А.В. Особливості застосування методів обліку витрат та калькулювання собівартості в аграрних підприємствах. Аграрний вісник Причорномор'я: збірник наукових праць. Економічні науки. 2014. № 75. С. 90-101.
57. Скригун Н.П. Економічна сутність категорії витрат виробництва Національний університет харчових технологій, 2007р URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16374/1/Economic%20essence%20of%20production%20cost%20categories%20.pdf>
58. Скрипник М. І. Особливості калькулювання собівартості продукції з використанням “директ-костингу”. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2016. Випуск 1(16). С 263-272.
59. Тарасенко Н.В., Економічний аналіз. Навчальний посібник. – 3-тє видання, перероблене. Львів: «Новий світ - 2000», 2004. С.165.
60. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 5-те вид. допов. і перероб / Н.М.Ткаченко. К.:Алерта, 2011. 976 с.
61. Тлучкевич Н. В. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості в сільському господарстві. *Економічний форум*. 2011. № 1. С. 118 – 124. URL : [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua).
62. Томілова Н.О. Особливості застосування методів обліку витрат в кормо виробництві. *Вісник Житомирського державного технологічного університету: Економічні науки*. 2011. № 1(55). С. 165–168.
63. Фесенко Д.М. Актуальні питання бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах: Навч. посібник. Полтава, 2006. 500 с.

64. Фінансовий облік: Навчальний посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2016. 663 с.
65. Хрипаг В. Я. Экономика предприятия Мн.: Экономпресс. 2008. 356 с.
66. Читов С.М., Никифоров Ф.Є., Куценко Т.Ф. Навчальний посібник: Державне регулювання економіки. К.: КНЕУ, 2006. - 316 с.
67. Шваб Л.І.. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. К.: Каравела, 2005. 425 с.
68. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации и примеры: Пер. с англ. / Под. ред. и с предисл. А.М. Петрачкова. 2-е изд., стереотип. Финансы и статистика, 1996. 560 с.
69. Яковенко С.С. Облік загальнопромислових витрат на сільськогосподарських підприємствах. 2017. № 4-2. С. 148-151.
70. Яковенко А.О. Сучасний стан розвитку аудиторської діяльності в Україні. *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ)*, 21 травня 2020 р./ редкол.: І.О. Крюкова [та ін.]; Одеський державний аграрний університет. Одеса: «ВМВ-Принт», 2020. С. 135-138.